

Katarzyna Sadowa

(Uniwersytet Wrocławski)

***Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji The Critical Legal Conference –
Law, Space and the Political, Wrocław 3-5 września 2015 roku***

***The report of the international conference The Critical Legal Conference – Law, Space
and the Political, Wrocław 3-5th September, 2015***

Słowa kluczowe: konferencja, sprawozdanie, prawo, przestrzeń, polityka, CLC

W dniach 3-5 września 2015 roku odbyła się we Wrocławiu na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego kolejna edycja międzynarodowej konferencji *The Critical Legal Conference*, pod hasłem *Law, Space and the Political*. W organizację tego prestiżowego wydarzenia, które niewątpliwie przyczyniło się w znacznym stopniu do promocji nie tylko Uniwersytetu Wrocławskiego, ale wręcz miasta, obok *Stowarzyszenia Badań nad Źródłami i Funkcjami Prawa „Fontes”* oraz Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, zaangażowani byli m.in. pracownicy i doktoranci Katedry Teorii i Filozofii Prawa na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UWr. O doniosłości konferencji świadczy nie tylko liczny udział prelegentów – specjalistów przybyłych ze wszystkich stron świata, ale również historia towarzysząca samym obradom. Konferencja *The Critical Law Conference* odbywa się bowiem cyklicznie, począwszy od 1984 roku, kiedy to zainaugurowana została na Uniwersytecie w Kent. Od tego momentu wydarzenie organizowane jest corocznie, w różnych miejscach świata, głównie w Wielkiej Brytanii, choć nie tylko – gospodarzami konferencji były bowiem dotychczas także

Uniwersytety usytuowane w Indiach, Południowej Afryce, Finlandii, Irlandii, Szwecji czy Holandii. Konferencja wyróżnia się ponadto na tle innych tego typu wydarzeń swym nieformalnym charakterem, co podkreśla m.in. Prof. Costas Douzinas¹, wskazując, że pomimo cykliczności wydarzenia nie ustanowiono dla niego żadnych stałych pracowników, czy stanowisk, przewodniczących i sekretarzy, komisji czy delegatów, przez co pozostaje ono 'zwyczajną' konferencją, swoistą, niedziałającą wspólnotą, która spotyka się corocznie przez trzy dni, po czym z powrotem przechodzi w stan zawieszenia.²

Wieloletnia tradycja, specyficzny charakter oraz międzynarodowy wymiar konferencji, który tworzą nie tylko sami uczestnicy pochodzący z całego świata, ale także zmienność miejsca obrad nieograniczającego się do jednego kraju, czy nawet kontynentu, sprawiają, że *The Critical Legal Conference* jest bez wątpienia wydarzeniem bezprecedensowym, a możliwość organizacji oraz uczestniczenia w nim staje się wręcz zaszczytem. Poza samym miejscem obrad różnym każdego roku, zmieniają się także hasła przewodnie konferencji – w 2015 roku było nim *Law, Space and the Political*, wcześniejszym edycjom wydarzenia towarzyszyły natomiast dla porównania takie myśli przewodnie, jak: 'Power, Capital, Chaos' (podczas obrad w Brighton w 2014 roku), 'Reconciliation and Reconstruction' (podczas obrad w Belfaście w 2013 roku) and the 'Gardens of Justice' (podczas obrad w Sztokholmie w 2012 roku). Zgodnie bowiem z podstawowym zamysłem *The Critical Legal Conference*, coroczny temat konferencji ustalany jest przez jej aktualnych gospodarzy, a następnie, dzięki szerokiej i różnorodnej interpretacji przenoszony na poszczególne „strumienie”, czy też panele wydzielone podczas obrad. Nadaje to wydarzeniu charakter interdyscyplinarny, umożliwiając aktywny udział tematyczny reprezentantom różnych dziedzin naukowych, nie tylko zajmujących się *sensu stricto* prawem, czy filozofią prawa. Niewątpliwie ubogaca to obrady stwarzając możliwość wymiany poglądów i doświadczeń prezentowanych z różnych perspektyw przez specjalistów odmiennych dyscyplin. Edycji konferencji z 2015 roku wyjątkowego charakteru dodatkowo dodało symboliczne miejsce obrad – Polska, dzięki któremu *The Critical Legal Conference* po raz pierwszy przekroczyła granicę dawnej „żelaznej kultury” przenosząc się do jednego z krajów niegdysiejszego bloku wschodniego, niemal równe ćwierćwiecze po znamiennych

¹ Urodzony w Grecji w 1951 roku, Profesor Prawa, Dyrektor Instytutu Humanistycznego w Birckbeck, twórca dwóch nowych obszarów badań interdyscyplinarnych: odrębnej szkoły brytyjskiej myśli prawnej oraz odwróconego prawnego studium problemów etycznych i względów estetycznych, a mianowicie badania nad prawem i wizualnością.

Zob. <http://www.bbk.ac.uk/law/our-staff/ft-academic/douzinas>, dostęp: listopad 2015.

² Zob. <http://criticallegalthinking.com/2014/11/12/cfp-critical-legal-conference-2015-law-space-and-the-political/>, dostęp: listopad 2015.

przemianach ustrojowych 1989 roku inicjujących przełomowe w skali nie tyle europejskiej, co wręcz światowej procesy demokratyzacyjne i integracyjne. Również wybór hasła przewodniego konferencji – *Law, Space and the Political* – nie był przypadkowy. Celem tak sformułowanego tematu było bowiem powiązanie trudnej historii naszego regionu Europy z aktualnymi wyzwaniami, stawianymi przez trwający kryzys. Potrójny wymiar (prawo, przestrzeń, polityka) tematu miał być ponadto zaproszeniem do refleksji nad napięciami występującymi w europejskiej „przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości”, jak i nad wszelkimi innymi, możliwymi aspektami, począwszy od przestrzennego wymiaru sprawiedliwości po proksemikę prawniczą.

Szeroki zakres tematyczny konferencji i jej wielowymiarowość sprawiły, że wzięli w niej udział liczni uczestnicy. Podczas trzech dni obrad, w ramach poszczególnych *streamów* zaprezentowało się ponad dwustu prelegentów. W związku z tak dużym zainteresowaniem specjalistów, w ramach konferencji odbyło się siedem sesji, w czasie których równolegle obradowano w aż jedenastu panelach.

Mimo, że uczestnicy mieli okazję spotkać się już w poprzedzający konferencję wieczór w ramach nieformalnego spotkania zorganizowanego w jednym z wrocławskich pubów, oficjalnie wydarzenie zainaugurowane zostało 3 września podczas pierwszej (z pięciu) sesji plenarnej. W słynnej i niezwykle urokliwej Auli Leopoldina znajdującej się w gmachu głównym Uniwersytetu Wrocławskiego, wszyscy goście zostali powitani przez Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UWr – prof. nadzw. UWr, dra hab. Włodzimierza Gromskiego, a następnie przez jednego z głównych organizatorów konferencji – prof. dra hab. Adama Sulikowskiego. Podczas inauguracji głos zabrali również profesor Costas Douzinas, który poruszył problem teorii krytycznej prawa w odniesieniu do przyszłości Europy, a także Ilan Rua Wall³ z krótką prelekcją *On crowds and atmospheres*. Już w ramach pierwszej sesji plenarnej, po słowach wstępu, wywiązała się ciekawa i dość długa dyskusja, która towarzyszyła potem w zasadzie wszystkim poszczególnym panelom.

W związku z niezwykle rozbudowanym programem konferencji, nie sposób omówić wszystkie wystąpienia, warto jednak wskazać na konkretne tematy poszczególnych paneli oraz wybrane prelekcje. Sesja pierwsza podzielona była na dziesięć równoległych *streamów*, których hasłami przewodnimi były: *Space of creative legal argumentation; European legal*

³ Profesor Nadzwyczajny w School of Law, University of Warwick. W swoich aktualnych badaniach skupia się przede wszystkim na relacji pomiędzy prawem a brakiem porządku, badając zaburzenia stanowiące podstawę władzy konstytucyjnej, rozwijając nowy obszar badań – „law of disorder”. Publikuje m.in. z zakresu teorii prawa, teorii władzy konstytucyjnej, Arabskiej Wiosny, protestu i sprawiedliwości tranzytywnej w Kolumbii, teorii praw człowieka i rewolucji.

Zob. <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/people/illanruawall/>, dostęp: grudzień 2015.

and political spaces; Law and spaces of collective memory; Challenges for the law and politics in the 21st century: Schmitt revisited; Rights, identities and the public space; The symbolic force of law and the right to the city; The secret nomos of the modern; Persons as property: law, id-ENTITY, subjectivity, personhood; General Stream: Doctrinal Strand; Presja grup interesu na prawodawcę a interes zbiorowy. W ramach sesji pierwszej zaprezentowali się m. in.: Dr Rufat Babayev⁴, z wystąpieniem *Saving private one: on Article 16 CFREU and the creeping presence of EU free movement law in the private sphere*; dr Paulina Świącicka⁵, która wygłosiła referat na temat: *Memoria iuris consultorum. Some remarks on the use of "the common past" in legal practice of the Roman jurists*; prof. Leandro Franklin Gorsdorf⁶, podejmujący problematykę *"Sluts" and cities: rights in movement*; prof. Marinella Machado Araujo⁷ z prelekcją *The symbolic force of law and the right to the city: A decolonial perspective*; dr Karolina Podstawa⁸: *Searching for constituent components of international rule of (managerial) law – learning from the EU external human*; czy prof. Marek Mączyński⁹, który podjął kwestię *dyskursu publicznego w samorządzie terytorialnym w kontekście idei demokracji deliberatywnej*.

Podczas sesji drugiej kontynuowane były wskazane panele rozpoczęte w sesji pierwszej, obok których pojawił się *stream* jedenasty pod hasłem *The trauma of transplants: acceptance, rejection, and anti-body reaction*. Wśród prelegentów znaleźli się między innymi: Erik Björling¹⁰ z wystąpieniem *Narrative studies of 'discourses of subsumption' in Swedish court rulings*; dr Maciej Wojciechowski¹¹, z przemówieniem *Judges Dissent as a Chance for Increased Reflexivity*; Anna Aseeva, która podjęła tematykę *Necessity*,

⁴ Wykładowca Prawa Europejskiego na University of Leicester. Do jego zainteresowań badawczych należy problematyka prawa rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, czy konfliktów prawnych w ramach UE, a w szczególności możliwym wpływem pierwotnego prawa Unii Europejskiej na wybór prawa obowiązującego UE. Zob. <http://www2.le.ac.uk/departments/law/people/rufat-babayev>, dostęp: grudzień 2015.

⁵ Adiunkt w Katedrze Prawa Rzymskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zob. <http://www.law.uj.edu.pl/users/kprz/docs/CV%20PAULINA%20SWIECICKA%2010.2015.pdf>, dostęp: grudzień 2015.

⁶ Zob. <http://www.escavador.com/pessoas/8306754>, dostęp: grudzień 2015.

⁷ Zob. <http://www.escavador.com/pessoas/1089801>, dostęp: grudzień 2015.

⁸ Adiunkt w Katedrze Europejskiego Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

Zob. <http://www.wpia.uni.lodz.pl/struktura/pracownicy/pracownik-info?prac=318>, dostęp: grudzień 2015.

⁹ Adiunkt w Katedrze Prawa Samorządu Terytorialnego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Do jego zainteresowań badawczych należą przede wszystkim: samorząd terytorialny, historia i teoria administracji, administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, policja i bezpieczeństwo lokalne.

Zob. <http://www.law.uj.edu.pl/~zpst/maczynski.html>, dostęp: grudzień 2015.

¹⁰ Doktorant na Göteborgs Universitet, Handelshögskolan.

Zob. <http://law.handels.gu.se/kontakt/personal/erik-bjorling>, dostęp: grudzień 2015.

¹¹ Adiunkt Katedry Teorii i Filozofii Państwa i Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

Zob. http://prawo.ug.edu.pl/pracownik/3210/maciej_wojciechowski, dostęp: grudzień 2015.

proportionality, and the right of states to regulate in risk-averse and sustainability areas under WTO law; dr Ulrike Kistner¹² z prelekcją *‘Polycracy’ – concept, controversies, and consequences*; Hui-Chieh Su¹³ - *Discriminatory Place Restrictions and Free Speech*; Heiner Fechner podejmujący problematykę *Symbolic (constitutional) revolution and law production in formerly marginalized space(s): the Venezuelan Comuna and the right to the city for subaltern classes*; dr Przemysław Tacik, z wykładem *Camp as an extra-a-national space. tracing lacunae in Agamben’s concept of sovereignty*; dr Merima Brunčević¹⁴, która podjęła temat *New Portraits – the dissolved author as property*; Eleni Dimitra Pantopoulou poruszająca kwestię wyzwań wieku informatycznego: *Challenges of the Information Age: Looking into the EU copyright law through the glasses of consumer law*; czy prof. nadzw. dr hab. Piotr Dobosz¹⁵, który przybliżył zagadnienie *doktrynalnych i empirycznych aspektów konstruktywizmu i destruktywizmu prawa administracyjnego*.

W dwóch kolejnych sesjach pierwszego dnia obrad, trwających łącznie do późnego wieczora, pojawiły się kolejne panele tematyczne: *Identity and Values, The temporality of the camp: law, history and sovereign power, Personhood, Public international law, Silni i słabi – jak godzić sprzeczne interesy w ramach jednego procesu prawotwórczego, Considering social change in and beyond formal transitions, Governing the Public Space, The Limits of the Camp: Law, Sovereign Power and the Shadow of Politics. Philosophy of law I, Public law*. W panelach głos zabrali m.in.: dr Simon Lavis¹⁶, przedstawiając kwestię *The exception of the norm: the camp, the holocaust, and the law in nazi Germany*; Eric Jeanpierre¹⁷ z tematem *A comparison of the developing role of parliaments in foreign military interventions in France, Germany and the UK*; Daire McGill¹⁸, prezentując niezwykle ciekawe zagadnienie *How the transformative justice framework can address structural violence in transitions from armed conflict: State and non-State initiatives in Colombia*; dr Helen Rethimiotaki¹⁹ i Ioannis Flytzanis LLM, z wykładem *Redefining the Greek land within European Union’s version of center/periphery dialectic: the Hellinikon Airport area in Athens*; Amanda Kramer, traktująca

¹² Zob. <http://www.up.ac.za/media/shared/Legacy/sitefiles/file/46/1230/ukistnerupwebsitebionote.pdf>, dostęp: grudzień 2015.

¹³ Zob. http://www.ea.sinica.edu.tw/members_01_look-en.php?no=452&page=1, dostęp: grudzień 2015.

¹⁴ Wykładowca gościnnie z zakresu filozofii prawa na University of Gothenburg School of Business, Economics and Law.

Zob. http://law.handels.gu.se/english/contact-us/staff/merima__bruncevic, dostęp: grudzień 2015.

¹⁵ Adiunkt w Katedrze Prawa Administracyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Zob. <http://www.law.uj.edu.pl/~kpadm/main/staff/id/5>, dostęp: grudzień 2015.

¹⁶ Zob. <http://www.open.ac.uk/people/sl9764>, dostęp: grudzień 2015.

¹⁷ Zob. <http://law.kingston.ac.uk/staff/mr-eric-jeanpierre>, dostęp: grudzień 2015.

¹⁸ Zob. <http://www.ulster.ac.uk/socsci-phd/daire-mcgill/>, dostęp: grudzień 2015.

¹⁹ Zob. <https://gr.linkedin.com/in/helen-rethimiotaki-10955753>, dostęp: grudzień 2015.

o *Postcolonialism, neoliberalism, and critical geopolitics: understanding the influence of former colonial powers on their former colonies* oraz prof. nadzw. dr hab. Marian Liwo²⁰, który poruszył aspekt *wpływu podmiotów właściwych w sprawach pracy na prawodawcę w zakresie realizacji interesów zbiorowych*.

Po niezwykle udanych obradach dnia pierwszego, uczestnicy kontynuowali dyskusje podczas nieformalnych już spotkań w różnych miejscach Wrocławia, m.in. na klimatycznym Ostrowiu Tumskim, łącząc dzięki temu dyskurs naukowy ze zwiedzaniem, nieznanego dla większości prelegentów, miasta.

Drugi dzień konferencji rozpoczęła sesja plenarna z wystąpieniem trzech znakomitych Gości. Pierwszy, Profesor Jiří Příbáň²¹, wygłosił przemówienie zatytułowane *Sovereignty in a post-sovereign society*. Zaraz po nim głos zabrał dr Stewart Motha²² z wykładem *Liminal legality: Provincializing critical legal thought*. Wykład zamykającą poprowadziła natomiast Profesor Monika Płatek²³, której prelekcja dotyczyła problemu wolności i równości - *How far is freedom from equality. On making unnoticed legal gender difference, visible*. Zwieńczeniem sesji była żywiłowa dyskusja.

Kolejne obrady plenarne poprzedziły dwa panele wystąpień równoległych, w ramach których zaprezentowało się ponad pięćdziesięciu prelegentów zarówno w kontynuowanych *straemach*, jak i kilku nowych: *Business & human rights at the crossroads*, *Between Science and Politics: The Place of Expertise in Legal and Public Spaces*, *Justice and the nomoi of post-coloniality*, *Przestrzeń, polityczność i partycypacja obywatelska*, *Centre & peripheries: the politics of legal transfers*, i *The decryption of power: a space of emancipation from global power*. Podczas samej plenarnej sesji trzeciej głos zabrały z kolei dwie osoby: Profesor Harm

²⁰ Adiunkt w Katedrze Teorii Prawa Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

Zob. <https://wsiz.rzeszow.pl/kadra/mliwo>, dostęp: grudzień 2015.

²¹ Absolwent praskiego Charles University, gdzie w 2002 roku uzyskał tytuł Profesora teorii, filozofii i socjologii prawa, wykładowca Cardiff Law School. Przedmiotem jego prac badawczych są przede wszystkim socjalna i socjologiczna teoria prawa, filozofia prawa, komparatystyka prawa konstytucyjnego i europejskiego, teoria praw człowieka.

Zob. <http://www.law.cf.ac.uk/contactsandpeople/Priban>, dostęp: grudzień 2015.

²² Wykładowca na Birbeck University of London, obecnie pracuje nad wydaniem monografii *Archiving Sovereignty*.

Szerzej zob. <http://www.bbk.ac.uk/law/our-staff/ft-academic/stewart-motha>, dostęp: grudzień 2015.

²³ Monika Płatek, doktor habilitowana nauk prawnych, Kierownik Zakładu Kryminologii i Profesor Nadzwyczajny w Instytucie Prawa Karnego Uniwersytetu Warszawskiego. Do jej zainteresowań prawnych należą w szczególności: kryminologia, prawo karne porównawcze, prawo karne wykonawcze, penologia, kryminologia kulturowa, prawa człowieka, porównawcza polityka karna; gender studies, comparative criminal justice, contemporary penology, cultural criminology, feminist jurisprudence.

Zob. [https://sosweb.uw.edu.pl/kontroler.php?action=actionx:katalog2/osoby/pokazOsobe\(os_id:13382\)](https://sosweb.uw.edu.pl/kontroler.php?action=actionx:katalog2/osoby/pokazOsobe(os_id:13382)), grudzień 2015.

Schepel²⁴, z referatem: *Importing disciplinary constitutionalism: The politics of international investment law in the global North* oraz Profesor Martin Škop²⁵, który próbował odpowiedzieć na pytanie *Do we really need transparent decisions?*. Po dyskusji wieńczącej trzecią sesję plenarną, a zarazem drugi dzień obrad Goście udali się na uroczystą kolację. Bankiet zorganizowany został w niezwykle urokliwym miejscu – budynku Ossolineum. Wykwintne dania i ujmujące otoczenie sprzyjały długim rozmowom i wymianie poglądów, dzięki czemu integracja prelegentów trwająca do późnych godzin wieczornych okazała się bardzo owocna.

Trzeci dzień konferencji rozpoczął się od ostatniej, siódmej tury *streamów* równoległych, które poprzedziły dwie sesje plenarne. W ramach pierwszej z nich głos zabrało trzech znakomitych prelegentów. Jako pierwsza przemówiła dr Marija Bartl²⁶, podejmująca kwestię: *Enlarging the U.S. regulatory space? TTIP and the contraction of the political?*. Drugim prelegentem był dr Leopold Specht²⁷, który przedstawił problem *The transformative role of finance and the current crisis*. Wykładem zamykającym było wystąpienie dr Ekaterina Krivenko²⁸ zatytułowane *Imagining futures of international law through spacetime*. Podsumowaniem obrad była oczywiście interesująca dyskusja.

W ramach ostatniej sesji plenarnej wieńczącej *de facto* obrady CLC wystąpili stali uczestnicy poprzednich edycji konferencji - Profesor Andreas Philippopoulos-Mihalopoulos z przemówieniem *Spatial Justice: the violence of space* i dr Cosmin Sebastian Cercel, który podjął kwestię *Spaces of exception, moments of danger: Law and the communist experience*.

²⁴ Wykładowca na University of Kent, wśród jego zainteresowań badawczych znajduje się m.in. instytucjonalizacja prawna kapitalizmu na różnych szczeblach zarządzania.

Zob. <https://www.kent.ac.uk/brussels/staff/profiles/brussels/schepel.html>, dostęp: grudzień 2015.

²⁵ Wykładowca na Masaryk University.

Zob. <https://www.muni.cz/people/11158>, dostęp: grudzień 2015.

²⁶ Dr Marija Bartl z Universiteit van Amsterdam, profesor w Centre for the Study of European Contract Law w swoich aktualnych badaniach skupia się na krytyce funkcjonalizmu konstrukcji instytucjonalnej postnarodowego zarządzania rynkami, a w szczególności epistemicznych i demokratycznych ograniczeń charakterystycznych dla takiej konstrukcji.

Zob. <http://www.uva.nl/over-de-uva/organisatie/medewerkers/content/b/a/m.bartl/m.bartl.html>, dostęp: grudzień 2015.

²⁷ Absolwent Harvard Law School, posiada wiedzę ekspercką z zakresu: systemu opodatkowania międzynarodowego, prywatyzacji, finansowania projektów, międzynarodowych umów, fuzji i przejęć, arbitrażu międzynarodowego oraz prawa gospodarczego, korporacyjnego.

Zob. <http://www.specht-partner.com/team/specht-leopold-ii-m-sjd-harvard-2/>, dostęp: grudzień 2015.

²⁸ Wykładowczyni w Irish Centre for Human Rights, School of Law, National University of Ireland, Galway, do jej zainteresowań badawczych należą m. in. międzynarodowe prawo publiczne, zarządzanie globalne i konstytucjonalizm i rządu prawa, prawa człowieka, w szczególności międzynarodowa ochrona praw kobiet, relacje pomiędzy islamem a ochroną praw człowieka, czy międzynarodowe prawo uchodźców i prawo migracyjne.

Zob. <http://www.nuigalway.ie/our-research/people/law/ekaterinayahyaoui/>, dostęp: grudzień 2015.

Dyskusja, jaka wywiązała się po prelekcjach zakończyła wrocławskie wydanie *the Critical Legal Conference*.

Całe wydarzenie ocenić należy bez wątpienia za niezwykle wartościowe i owocne. Otwartość uczestników przybyłych w zasadzie ze wszystkich stron świata zapewniła niezwykle atmosferą podczas całej konferencji, zarówno w ramach tych formalnych obrad, jak i spotkań w kularach. W efekcie, doszło do niebywale interesujących wymian poglądów, wiele nowych znajomości zostało zawartych, a dotychczasowe z pewnością uległy zacieśnieniu. Warto także nadmienić, że większość uczestników, którzy mieli okazję przebywać we Wrocławiu po raz pierwszy była z niemałą zachwycona klimatem miasta i jego architekturą, przez co uznać należy, że całe wydarzenie promowało nie tylko Uniwersytet Wrocławski i zaplecze naukowe miasta, ale także samo miasto Wrocław. Nie podlega wątpliwości fakt, że warto znaleźć się w gronie prelegentów CLC.

BIBLIOGRAFIA

- <http://www.bbk.ac.uk/law/our-staff/ft-academic/douzinaz>
<http://www2.le.ac.uk/departments/law/people/rufat-babayev>,
<http://www.law.uj.edu.pl/users/kprz/docs/CV%20PAULINA%20SWIECICKA%2010.2015.pdf>
<http://www.escavador.com/pessoas/8306754>
<http://www.escavador.com/pessoas/1089801>
<http://www.wpia.uni.lodz.pl/struktura/pracownicy/pracownik-info?prac=318>
<http://www.law.uj.edu.pl/~zpst/maczynski.html>
<http://law.handels.gu.se/kontakt/personal/erik-bjorling>
http://prawo.ug.edu.pl/pracownik/3210/maciej_wojciechowski
<http://www.up.ac.za/media/shared/Legacy/sitefiles/file/46/1230/ukistnerupwebsitebionote.pdf>
http://www.ea.sinica.edu.tw/members_01_look-en.php?no=452&page=1
http://law.handels.gu.se/english/contact-us/staff/merima__bruncevic
<http://www.law.uj.edu.pl/~kpadm/main/staff/id/5>
<http://www.open.ac.uk/people/sl9764>
<http://law.kingston.ac.uk/staff/mr-eric-jeanpierre>
<http://www.ulster.ac.uk/socsci-phd/daire-mcgill/>
<https://gr.linkedin.com/in/helen-rethimiotaki-10955753>
<https://wsiz.rzeszow.pl/kadra/mliwo>
<http://www.law.cf.ac.uk/contactsandpeople/Priban>
<http://www.bbk.ac.uk/law/our-staff/ft-academic/stewart-motha>
[https://usosweb.uw.edu.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/osoby/pokazOsobe\(os_id:13382\)](https://usosweb.uw.edu.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/osoby/pokazOsobe(os_id:13382))

KATARZYNA SADOWA

<https://www.kent.ac.uk/brussels/staff/profiles/brussels/schepel.html>

<https://www.muni.cz/people/11158>

<http://www.uva.nl/over-de-uva/organisatie/medewerkers/content/b/a/m.bartl/m.bartl.html>

<http://www.specht-partner.com/team/specht-leopold-ll-m-sjd-harvard-2/>

<http://www.nuigalway.ie/our-research/people/law/ekaterinayahyaoui/>

<http://criticallegalthinking.com/2014/11/12/cfp-critical-legal-conference-2015-law-space-and-the-political/>